



DOI: 10.18276/SIP.2017.47/2-24

**Izabela Szamrej-Baran\***

Uniwersytet Szczeciński

## **WARUNKI MIESZKANIOWE GOSPODARSTW DOMOWYCH W POLSCE NA TLE UNII EUROPEJSKIEJ W KONTEKŚCIE UBÓSTWA ENERGETYCZNEGO**

### **Streszczenie**

Ubóstwo energetyczne jest definiowane jako zjawisko polegające na problemach gospodarstw domowych w zaspokajaniu podstawowych potrzeb energetycznych w rozsądnej cenie. Wskaźniki z EU-SILC mówią, że 9,4% Europejczyków ma problem z ogrzaniem mieszkania odpowiednio do potrzeb. Przyczynami ubóstwa energetycznego są niskie dochody, wysokie ceny energii oraz nieefektywne energetycznie domy czy mieszkania. Celem artykułu jest zbadanie tego ostatniego aspektu wpływającego na ubóstwo energetyczne oraz przedstawienie zagadnień związanych z deprawacją mieszkaniową.

**Słowa kluczowe:** ubóstwo energetyczne, deprawacja mieszkaniowa, efektywność energetyczna

### **Wstęp**

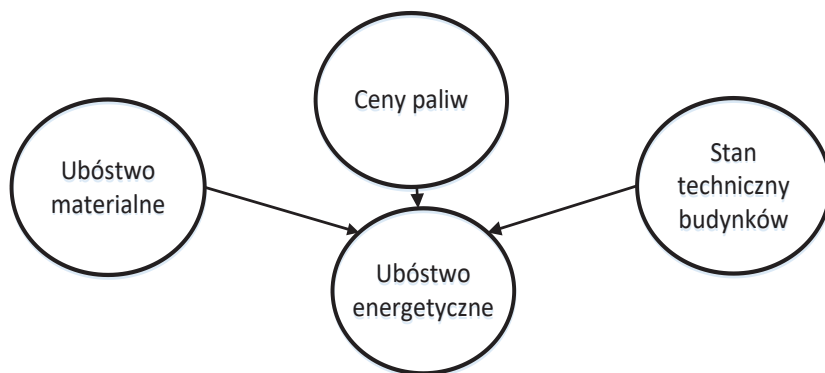
Ubóstwo energetyczne to zjawisko polegające na problemach gospodarstw domowych w zaspokajaniu podstawowych potrzeb energetycznych, takich jak: utrzyma-

---

\* Adres e-mail: [izabela.szamrej-baran@usz.edu.pl](mailto:izabela.szamrej-baran@usz.edu.pl).

nie komfortowej temperatury w mieszkaniu, jego oświetlenie oraz inne aktywności służące zaspokojeniu podstawowych potrzeb funkcjonowania biologiczno-społecznego członków gospodarstwa domowego (Boardman, 1991, s. 227). Przyczynami tego typu ubóstwa są niskie dochody, wysokie ceny energii oraz nieefektywne energetycznie domy czy mieszkania (rys. 1) (Boardman, 2010, s. XV).

Rysunek 1. Przyczyny ubóstwa energetycznego



Źródło: Szamrej-Baran (2016), s. 82.

Celem artykułu jest przeanalizowanie tego ostatniego aspektu wpływającego na ubóstwo energetyczne, a mianowicie warunków zamieszkania. Dane zamieszczone w artykule pochodzą z Europejskiego Badania Dochodów i Warunków Życia (EU-SILC)<sup>1</sup>. W niniejszej pracy zbadano kilka wybranych wskaźników mogących mieć wpływ na ubóstwo energetyczne:

- a) udział ludności mieszkającej w domu z przeciekającym dachem, wilgocią na ścianach, podłogach, fundamencie, butwiejącymi oknami lub podłogą (najnowsze dane dla 2015 r. dla Polski i krajów UE);
- b) odsetek ludności niemogącej ogrzać mieszkania odpowiednio do potrzeb (najnowsze dane dla 2015 r. dla Polski i krajów UE);

<sup>1</sup> Badanie to jest instrumentem dostarczającym aktualnych i porównywalnych, na poziomie krajów członkowskich, danych dotyczących dochodów, ubóstwa, wykluczenia społecznego oraz warunków życia. W 2012 r. w module dodatkowym badania przeanalizowano wybrane aspekty deprywacji związanej z mieszkaniem.

- c) udział ludności mieszkającej w domach wystarczająco ciepłych w zimie (dane tylko dla Polski za lata 2009, 2012, 2015);
- d) udział ludności mieszkającej w domach wystarczająco chłodnych w lecie (dane dla wszystkich krajów UE, tylko dla 2012 r.).

Przedstawiono też wskaźnik deprywacji mieszkaniowej (<http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-datasets/-/TESSI291>), związany z liczbą obserwowanych braków technicznych budynków i mieszkań (od 1 do 4 elementów z listy: przeciekający dach, wilgoć na ścianach, podłogach, fundamencie; brak wanny lub prysznic w mieszkaniu; brak spłukiwanego ustępu w mieszkaniu; mieszkanie za ciemne). Wskaźnik ten ma pięć wariantów: odsetek ludności, w przypadku której występują od 1 do 4 elementów deprywacji mieszkaniowej oraz odsetek ludności, w przypadku której nie występuje deprywacja mieszkaniowa (technicznie: występuje 0 elementów deprywacji mieszkaniowej). Badane zmienne podzielono na dwa zbiory – zmiennych obiektywnych oraz subiektywnych.

## 1. Obiektywne mierniki warunków mieszkaniowych

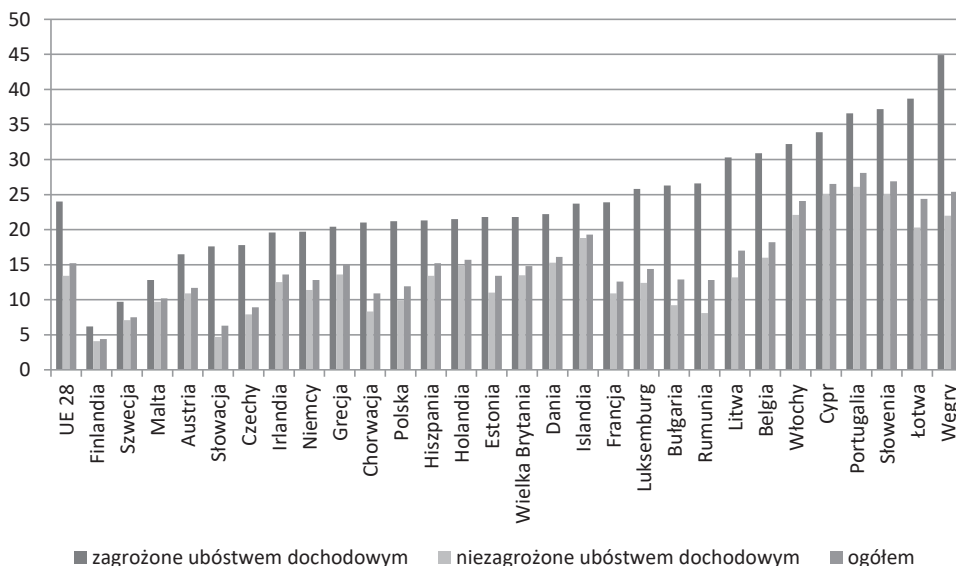
Obiektywne mierniki odwołują się do danych, które można zmierzyć i na które nie ma wpływu indywidualna ocena sytuacji przez respondenta. Przykładem są tu zmienne dotyczące stanu technicznego mieszkania, posiadania lub braku łazienki czy toalety w mieszkaniu i tym podobne.

Na rysunku 2 przedstawiono odsetek ludności mieszkającej w domu z przeciekającym dachem, wilgocią na ścianach, podłogach, fundamencie, butwiejącymi oknami lub podłogą, czyli w mieszkaniu niespełniającym podstawowych standardów technicznych, takim, w którym prawdopodobieństwo braku możliwości utrzymania komfortowej temperatury jest wysokie. Dane przedstawiono w podziale na gospodarstwa ogółem oraz niezagrożone i zagrożone ubóstwem. Zostały one posortowane w kolejności od najmniej do najbardziej zagrożonych ubóstwem dochodowym<sup>2</sup>.

---

2 Za osoby zagrożone ubóstwem dochodowym uznaje się osoby z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji.

Rysunek 2. Udział ludności mieszkającej w domu z przeciekającym dachem, wilgocią na ścianach, podłogach, fundamentach, butwiejącymi oknami lub podłogą w Polsce, na tle krajów UE w 2015 roku



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Eurostatu.

Odsetek mieszkań złej jakości wynosi od 4,4% w Finlandii do 28,1% w Portugalii. W Finlandii zanotowano również najniższy odsetek ludności mieszkającej w mieszkaniach o złym standardzie, zarówno w grupie zagrożonej, jak i niezagrożonej ubóstwem dochodowym – odpowiednio 6,2% oraz 4,1%. Natomiast najwyższe wartości występują w Portugalii – dla gospodarstw niezagrożonych ubóstwem 26,1% oraz na Węgrzech – dla gospodarstw zagrożonych jest to prawie 45%. Wysokie wartości wskaźników zanotowano również na Łotwie, w Słowenii oraz na Cyprze. Średni wynik w całej Unii Europejskiej to 15,2% dla wszystkich gospodarstw domowych, 13,4% dla niezagrożonych ubóstwem oraz 24% dla zagrożonych ubóstwem, czyli niemal co czwarty ubogi Europejczyk mieszka w mieszkaniu lub domu niespełniającym podstawowych standardów technicznych – z przeciekającym dachem, wilgocią na ścianach, podłogach, fundamentach, butwiejącymi oknami lub podłogą.

Polska ze swoimi wynikami plasuje się poniżej średniej UE. Odsetek takich gospodarstw ogółem wynosi 11,9%, czyli co ósmy Polak mieszka w złej jakości mieszkaniu czy domu, a dla gospodarstw żyjących poniżej progu ubóstwa wartość ta przekracza 21%. Jednakże w porównaniu do 2005 roku, sytuacja znacznie się poprawiła. Jak wynika z danych Eurostatu, w 2005 roku odsetek mieszkań o niskim standardzie wynosił ponad 60%, w 2010 roku – ponad 30%. W latach 2005–2015 odsetek ten wartość najniższą osiągnął w roku 2014 – 17,3%, w kolejnym roku odnotowano dość znaczny wzrost wartości tego odsetka – 22,2%.

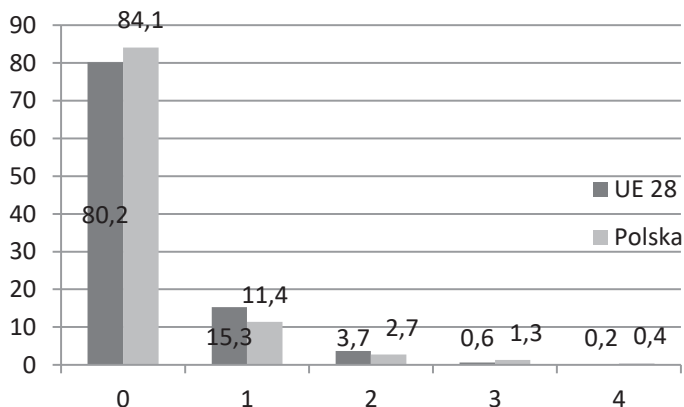
Ciekawym przypadkiem wśród krajów UE są Bułgaria i Rumunia, gdzie przy wysokim wskaźniku dla gospodarstw zagrożonych ubóstwem obserwujemy relatywnie niskie wartości dla gospodarstw niezagrażonych ubóstwem, a także dla ogółu gospodarstw domowych.

Można też spojrzeć na kwestię złego lub dobrego standardu mieszkania od drugiej strony – w Polsce, podobnie jak w UE, ponad 80% ludzi nie jest dotkniętych deprivacją mieszkaniową, czyli:

- nie mieszka w domu z przeciekającym dachem,
- ma w mieszkaniu wannę lub prysznic,
- ma w mieszkaniu spłukiwany ustęp
- mieszka w mieszkaniu jasnym, z odpowiednim dostępem światła.

W UE wskaźnik braku deprivacji mieszkaniowej jest niższy niż dla Polski (rys. 3), wyższy natomiast jest wskaźnik deprivacji mieszkaniowej w przypadku braku 1 oraz 2 z 4 powyższych elementów. Oznacza to, że niemal co 7 Europejczyk (a tylko co 9 Polak) boryka się z jednym brakiem, a prawie 4% Europejczyków (2,7% Polaków) dotyka brak dwóch elementów z tej listy. Za to w przypadku braku 3 lub 4 elementów wyniki Polski znacznie przewyższają wyniki unijne – odpowiednio wynoszą 1,3% i 0,4%, czyli razem 1,7%, a w przypadku UE – 0,6% i 0,4%, czyli razem 1%. W przypadku braku 3 z 4 elementów wyniki dla Polski są ponad dwukrotnie wyższe niż te dla UE, a w przypadku braku wszystkich 4 elementów są dokładnie dwukrotnie większe. Razem jednak stanowią tak niewielki odsetek ludności, że znajdują się on prawdopodobnie na granicy błędu statystycznego.

Rysunek 3. Wskaźnik deprivacji mieszkaniowej według liczby braków (od 0 do 4).  
Polska i UE w 2015 roku



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Wyniki dla pozostałych krajów zaprezentowano w tabeli 1, w której szarym kolorem zaznaczono najgorsze wartości wskaźnika, czyli w przypadku pierwszej kolumny – najniższe, a w przypadku pozostałych – najwyższe. Dane zawarte w tabeli posortowano malejąco ze względu na pierwszą kolumnę, czyli brak deprivacji mieszkaniowej. Najwyższymi wskaźnikami w tym zakresie charakteryzują się Słowacja, Finlandia, Czechy, Szwecja, Chorwacja oraz nasi zachodni sąsiedzi – Niemcy. Na drugim końcu tej listy znajdują się: Rumunia, Łotwa, Portugalia, Cypr, Słowenia oraz Węgry i Bułgaria. Polska plasuje się na 9. miejscu tej listy, wyprzedzając takie kraje, jak Irlandia, Hiszpania, Wielka Brytania, Luksemburg czy Dania. Pozostałe warianty tego wskaźnika również są na dość zadowalającym poziomie. Najwyższe wartości znajdziemy w kolumnie drugiej, czyli najwięcej Polaków boryka się z jednym z czterech niedostatków mieszkaniowych. Podobne wyniki są w większości krajów UE. Jedynym wyjątkiem w tym zakresie jest Rumunia, gdzie największy odsetek mieszkańców posiada dwa braki mieszkaniowe – ta wartość jest bardzo wysoka i wynosi aż 21,8%, czyli dotyka co czwartego mieszkańca tego kraju. Kraje takie jak Słowenia, Cypr i Portugalia mają najwyższe wskaźniki deprivacji mieszkaniowej w przypadku braku jednego z wariantów tej deprivacji – od 25% do niemal 28%. W trzeciej kolumnie (brak 2 elementów) najwyższe wartości

zanotowano dla Rumunii, Bułgarii oraz Łotwy. Łotwa i Rumunia również wysoko plasują się ze względu na wartości w dwóch ostatnich kolumnach. Do grupy krajów o najwyższych wartościach tych dwóch ostatnich wariantów wskaźnika deprivacji mieszkaniowej dołączają Litwa oraz Bułgaria.

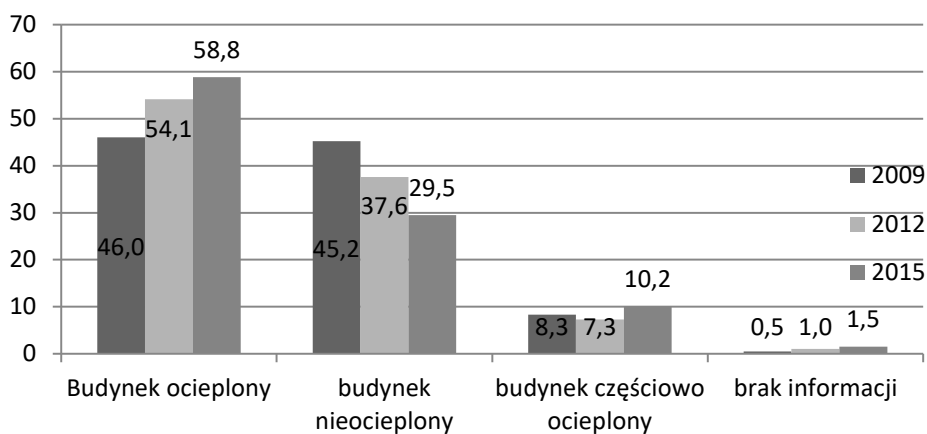
Tabela 1. Deprywacja mieszkaniowa według liczby braków (od 0 do 4).  
Polska na tle krajów UE w 2015 roku

Liczba braków	0	1	2	3	4
Wyszczególnienie					
Słowacja	91,6	6,5	1,2	0,2	0,5
Finlandia	91,4	7,5	1,0	0,0	0,1
Czechy	88,6	9,3	2,0	0,0	0,1
Szwecja	87,5	11,6	0,8	0,0	0,1
Chorwacja	85,0	11,5	2,4	0,7	0,4
Niemcy	84,7	13,8	1,6	0,0	0,0
Malta	84,4	13,6	1,9	0,0	0,1
Austria	84,3	13,0	2,5	0,2	0,0
<b>Polska</b>	<b>84,1</b>	<b>11,4</b>	<b>2,7</b>	<b>1,3</b>	<b>0,5</b>
Irlandia	83,0	15,0	2,0	0,0	0,0
Hiszpania	82,6	15,5	1,9	0,0	0,0
Grecja	82,5	13,7	3,6	0,1	0,1
Francja	82,2	14,8	3,0	0,0	0,0
Wielka Brytania	81,6	15,7	2,5	0,1	0,1
Holandia	81,1	17,2	1,6	0,0	0,1
Luksemburg	80,6	17,2	2,2	0,0	0,0
Dania	80,5	17,1	2,0	0,4	0,0
<b>UE 28</b>	<b>80,2</b>	<b>15,3</b>	<b>3,7</b>	<b>0,6</b>	<b>0,2</b>
Estonia	78,8	13,3	5,2	2,0	0,7
Belgia	75,7	20,2	3,9	0,2	0,0
Litwa	74,2	12,3	7,3	5,5	0,7
Włochy	73,1	21,8	5,0	0,1	0,0
Bułgaria	72,5	13,4	8,6	2,9	2,6
Węgry	71,8	19,0	6,1	1,8	1,3
Słowenia	70,7	25,6	3,5	0,1	0,1
Cypr	70,6	25,4	3,5	0,4	0,1
Portugalia	67,4	27,4	4,6	0,5	0,1
Łotwa	65,7	17,5	8,6	5,4	2,8
Rumunia	61,2	7,5	21,8	7,0	2,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Kolejnym obiektywnym miernikiem sytuacji mieszkaniowej w kontekście ubóstwa energetycznego może być stan ocieplenia budynku. Polskie dane dotyczące udziału mieszkań ocieplonych, nieocieplonych lub częściowo ocieplonych dostępne są w publikacji GUS dotyczącej zużycia energii w gospodarstwach domowych w 2009, 2012 oraz 2015 roku. Z analizy danych zawartych na rysunku 4 wynika, że sytuacja w Polsce w zakresie ocieplenia budynków poprawia się. W 2009 roku udział mieszkań w budynkach nieocieplonych wynosił ponad 45%, 6 lat później już tylko niecałe 30%, natomiast wzrósł udział mieszkań znajdujących się w ocieplonych budynkach z 46% w 2009 roku do prawie 60% w 2015 roku, a udział mieszkań w budynkach ocieplonych w całości lub częściowo wynosi niemal 70%. Jednakże jest jeszcze dużo do zrobienia w tym zakresie. Jeśli założyć niezmienny trend związany z ocieplaniem budynków, powinny one zostać ocieplone do około 2027 roku<sup>3</sup>.

Rysunek 4. Mieszkania według stanu ocieplenia budynku w Polsce w wybranych latach



Źródło: GUS (2011, s. 90; 2014, s. 94; 2017, s. 102).

<sup>3</sup> Należy jednak pamiętać, że w Polsce jest dużo dociepleń wykonano w latach 90. na fali boomu, ale obecnie nie spełniają one określonych wymagań. Budynki te muszą zostać albo docieplone, albo przejść proces termomodernizacji od nowa.

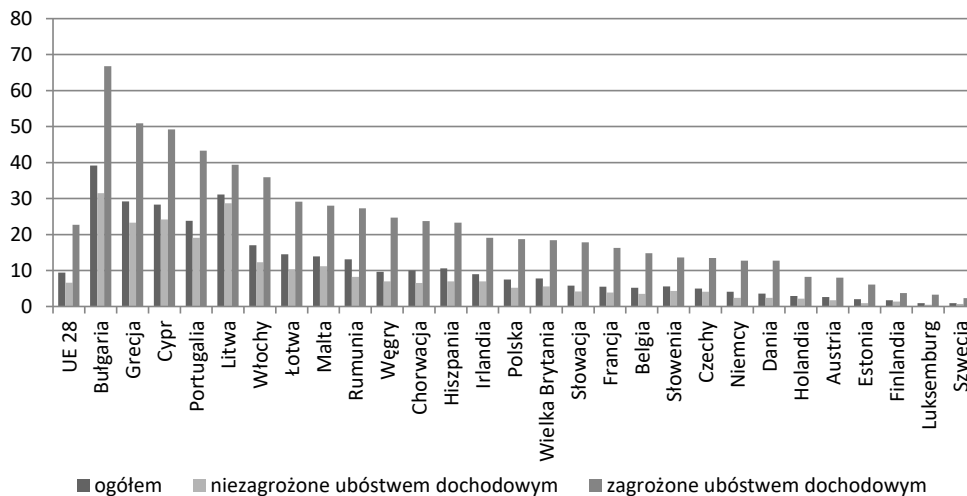


## 2. Subiektywne mierniki warunków mieszkaniowych

Do subiektywnych mierników warunków mieszkaniowych w kontekście ubóstwa energetycznego należą przede wszystkim: udział ludności niemogącej ogrzać mieszkania odpowiednio do potrzeb, udział ludności mieszkającej w domach wystarczająco ciepłych w zimie oraz odsetek ludności mieszkającej w domach wystarczająco chłodnych w lecie. Druga ze zmiennych występuje tylko dla Polski i jest pozyskiwana z badania GUS przeprowadzanego co trzy lata (GUS, 2011, 2014, 2017). Ostatnia ze zmiennych pochodzi z modułu badania EU-SILC z 2012 roku i jest dostępna dla wszystkich krajów UE.

Na rysunku 5 przedstawiono negatywne odpowiedzi uzyskane z gospodarstw domowych na pytanie: „Czy Pana/Pani gospodarstwo domowe stać na ogrzewanie mieszkania odpowiednio do potrzeb?” Dane przedstawiono dla gospodarstw domowych ogółem oraz zagrożonych i niezagrażonych ubóstwem. Są one bardzo zróżnicowane – od 67% dla gospodarstw zagrożonych ubóstwem w Bułgarii do 2% dla takich samych szwedzkich gospodarstw. Średnia unijna to 23% dla gospodarstw zagrożonych ubóstwem, 7% dla niezagrażonych ubóstwem oraz 9% dla ogółu gospodarstw, czyli co 11 Europejczyk ma problem z ogrzaniem mieszkania odpowiednio do potrzeb, w tym co 14 niezagrażony ubóstwem i aż co 4 z grupy gospodarstw zagrożonych ubóstwem. Najgorsza sytuacja jest w Bułgarii – 39% gospodarstw domowych zaznaczyło negatywną odpowiedź na to pytanie, z tego co trzecie niezagrażone ubóstwem i aż 67% zagrożonych ubóstwem. Na kolejnych miejscach są Grecja, Cypr i Portugalia, Litwa oraz Włochy, czyli przeważają kraje z ciepłym klimatem. Wynika to z tego, że w tych krajach temperatura w zimie nie spada drastycznie (przynajmniej działo się tak do niedawna) i przez to mieszkańcy nie inwestują w odpowiednie systemy grzewcze oraz w ocieplenie budynków, a raczej w klimatyzację, która jest niezbyt wydajna, jeśli chodzi o ogrzewanie pomieszczeń w zimie.

Rysunek 5. Odsetek ludności niemogącej ogrzać mieszkania odpowiednio do potrzeb w 2015 roku w Polsce, na tle krajów UE



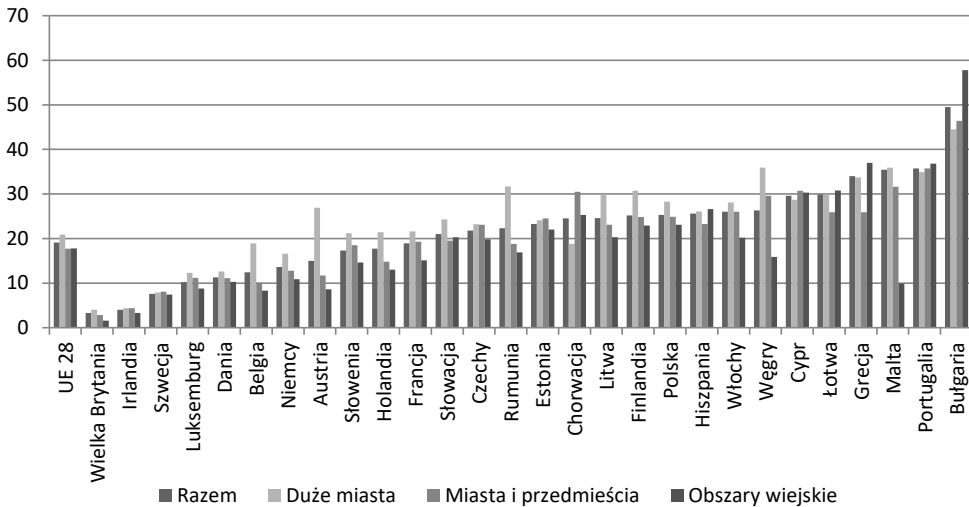
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Widać to również na rysunku 6, na którym przedstawiono informacje dotyczące odsetka ludności mieszkającej w 2012 roku w domach wystarczająco chłodnych w lecie. Kraje takie jak Bułgaria, Portugalia, Malta, Grecja, Łotwa, Cypr mają najwyższe odsetki ludności zadowolonej z komfortu termicznego mieszkania w lecie. W Bułgarii odsetki te wynoszą 50–60%, podczas gdy w Polsce oscylują wokół 30%, a średnio w UE wynoszą mniej niż 20%. Polskie gospodarstwa znajdują się znacznie powyżej średniej w całej UE, a najgorsza sytuacja w tym zakresie panuje w Wielkiej Brytanii, Irlandii, Szwecji i Luksemburgu. Jednakże należy tu zauważyć, że skoro 25% respondentów było zadowolonych z komfortu cieplnego w lecie, to niezadowolonych było aż 75%, czyli 3 na 4 Polaków skarżyło się zbyt wysokie temperatury panujące w mieszkaniu.

Wracając do analizy rysunku 5, trzeba zauważyć, że na przeciwnym biegunie znajdują się kraje takie jak Szwecja, Luksemburg, Finlandia, Estonia oraz Austria. Są to państwa o klimacie zimnym i umiarkowanym, w których podstawą jest dobrze ocieplony oraz wyposażony w sprawny system grzewczy dom. Polska plasuje się tutaj mniej więcej pośrodku, lekko poniżej średniej unijnej – niemal co 13 Polak ma

problem z ogrzaniem mieszkania odpowiednio do potrzeb, w tym co 20 niezagrożony ubóstwem i co 5 zagrożony ubóstwem.

Rysunek 6. Udział ludności mieszkającej w domach wystarczająco chłodnych w lecie w 2012 roku w Polsce na tle krajów UE

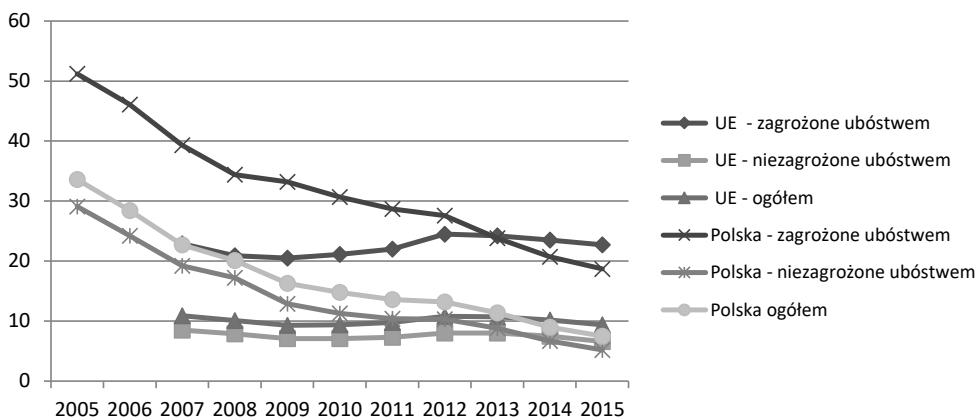


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Na kolejnym rysunku przedstawiono dane z rysunku 5 w przekroju czasowym dla lat 2005–2015. Zarówno w Polsce, jak i w UE zanotowano zmniejszenie odsetka gospodarstw domowych mających problem z ogrzaniem mieszkania odpowiednio do potrzeb. Dla Polski zmiana ta była znaczna – odsetek gospodarstw zagrożonych ubóstwem energetycznym (problemy z ogrzaniem mieszkania) systematycznie spadał z 51% w 2005 roku, do mniej niż 19% 10 lat później. W 2013 roku sytuacja w zakresie problemów z ogrzewaniem wśród osób zagrożonych ubóstwem w Polsce polepszyła się o 0,4 p.p. w porównaniu ze średnią unijną dla tej samej grupy gospodarstw (zagrożonych ubóstwem) i różnica ta do 2015 roku powiększała się. Podobny do siebie kształt mają krzywe dla gospodarstw niezagrożonych ubóstwem i gospodarstw ogółem w Polsce. Krzywe dla średniej UE są bardziej płaskie – dane dla wszystkich typów gospodarstw uległy poprawie, ale są to wartości bardzo małe, na przykład odsetek wśród gospodarstw zagrożonych ubóstwem spadł z 22,9% w 2007

roku do 22,7% w 2015 roku, ale pomiędzy tymi latami wahał się w granicach od 20,5 do 24,5%.

Rysunek 7. Odsetek ludności niemogącej ogrzać mieszkania odpowiednio do potrzeb w latach 2005–2015 roku w Polsce i UE (UE-27 do 2009 r. i UE-28 od 2010 r.)



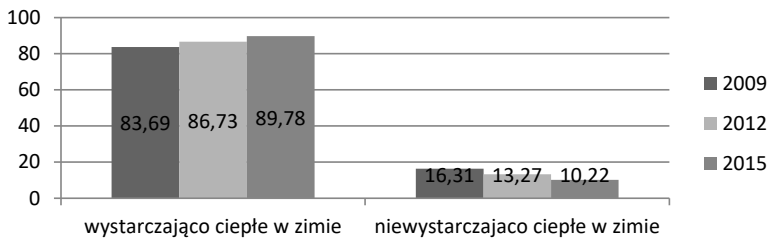
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

W formularzu badania EU-SILC oprócz pytania o możliwość ogrzania mieszkania odpowiednio do potrzeb są jeszcze dwa pytania dotyczące komfortu ciepłego w mieszkaniu, a mianowicie: „Czy użytkowane przez Pana/Panią mieszkanie jest wystarczająco ciepłe w zimie (sprawne technicznie ogrzewanie i/lub dostateczna izolacja budynku)?” oraz „Czy użytkowane przez Pana/Panią mieszkanie jest wystarczająco chłodne w lecie (klimatyzacja i/lub dostateczna izolacja budynku)?”, jednakże dane te nie są udostępniane w ogólnodostępnych bazach typu Eurostat czy BDL. Dane dotyczące komfortu ciepłego w lecie zostało udostępnione przy okazji analizy jednego z dodatkowych modułów badania EU-SILC w 2012 roku i zostało zaprezentowane na rysunku 6. Natomiast dane na temat odpowiedniego komfortu termicznego w zimie w krajach UE nie są dostępne w żadnych ze znanych mi publikacji na temat warunków mieszkaniowych. Informacje dla Polski zebrano podczas badania zużycia energii w gospodarstwach domowych.

Na rysunku 8 przedstawiono ocenę własną respondentów dotyczącą komfortu termicznego mieszkania zimą w Polsce w wybranych latach. Według ankietowa-

nych, przeważająca liczba mieszkań jest wystarczająco ciepła w zimie – od niemal 84% w 2009 roku do prawie 90% w 2015 roku. Spada również frakcja lokatorów niezadowolonych z komfortu cieplnego w zimie – z 16% w 2009 roku do 10% w 2015 roku. Jednakże dane te wymagałyby pogłębionej analizy – czy respondenci w swoich odpowiedziach uwzględniali hipotetyczne czy rzeczywiste możliwości tkwiące w mieszkaniach, na przykład generalnie mieszkanie jest wystarczająco ciepłe w zimie, bo nie muszą zwracać uwagi na koszty ogrzewania (ze względu na wysokie dochody) albo mieszkanie byłoby wystarczająco ciepłe, gdyby było odpowiednio ogrzewane.

Rysunek 8. Mieszkania według komfortu termicznego (ocena własna respondentów) w Polsce w latach 2009, 2012 i 2015



Źródło: (GUS, 2011, s. 91; 2014, s. 95; 2017, s. 103).

## Podsumowanie

Sytuacja w zakresie warunków mieszkaniowych w Polsce w kontekście ubóstwa energetycznego poprawia się. Ulegają zmianom zarówno obiektywne wskaźniki – na przykład zwiększa się udział mieszkań w ocieplonych budynkach czy zmniejsza się odsetek mieszkań z przeciekającym dachem, wilgocią na ścianach, podłogach, fundamencie, butwiejącymi oknami lub podłogą, jak i subiektywne wskaźniki – mniejszy jest odsetek gospodarstw z problemem ogrzania mieszkania odpowiednio do potrzeb czy też większy odsetek respondentów zadowolonych z komfortu termicznego mieszkania w zimie. To bardzo istotne, ponieważ dobre warunki miesz-

kaniowe stanowią jeden z fundamentów walki z ubóstwem energetycznym, zarówno w Polsce, jak i na świecie. Pozostałe dwa to odpowiednio wysokie dochody i ceny paliw dla gospodarstw domowych.

## Literatura

- Boardman, B. (1991). *Fuel Poverty: From Cold Homes to Affordable Warmth*. London: Belhaven.
- Boardman, B. (2010). *Fixing Fuel Poverty. Challenges and Solutions*. London: Earthscan.
- GUS (2011). *Zużycie energii w gospodarstwach domowych w 2009 roku*. Warszawa.
- GUS (2014). *Zużycie energii w gospodarstwach domowych w 2012 roku*. Warszawa.
- GUS (2017). *Zużycie energii w gospodarstwach domowych w 2015 roku*. Warszawa.  
<http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-datasets/-/TESSI291> (7.05.2015).  
<http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database> (28.05.2017).
- Szamrej-Baran, I. (2016). Ranking krajów UE ze względu na ubóstwo energetyczne. *Gospodarka w Praktyce i Teorii*, 2 (43), 79–92.

## HOUSING CONDITIONS OF HOUSEHOLDS IN POLAND IN COMPARISON TO OTHER EU COUNTRIES IN THE CONTEXT OF FUEL POVERTY

### Abstract

Fuel poverty is defined as a situation in which households are not able to adequately heat their homes or meet other required household energy services at an affordable cost. Indicators from the EU Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) suggest that 9,4% of the European population are unable to keep their homes adequately warm. Fuel poverty appears when a combination of three causes exists; these are low income, high prices of energy and inappropriate quality of buildings. The latter of this reasons were analysed in the paper and there were some subjective and objective indicators presented.

*Translated by Izabela Szamrej-Baran*

**Keywords:** fuel poverty, housing deprivation, energy efficiency

**JEL Codes:** I32, D19